

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki

w sprawie **P. W.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 14 lutego 2024 r.,

wniosku pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej

o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego A. R. od rozpoznania sprawy

o sygn. akt III KS 47/23,

na podstawie art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł:

nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej wniósł na podstawie art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. o wyłączenie SSN A. R. od rozpoznania sprawy zarejestrowanej w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt III KS 47/23. Zdaniem wnioskodawcy sędzia sprawozdawca został powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonymi przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), przez co nie daje gwarancji niezawisłości i bezstronności, a jego ewentualny

udział w rozpoznaniu wskazanej sprawy będzie oznaczał nienależytą obsadę Sądu Najwyższego, skutkującą uchybieniem opisanym w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Analiza uzasadnienia złożonego wniosku wskazuje, że znacząca część argumentacji została oparta na motywach uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020, nr 2, poz. 7). Ponadto, pełnomocnik wniósł także o rozpoznanie złożonego wniosku przez Sąd Najwyższy w składzie z udziałem wyłącznie osób powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego w trybie sprzed nowelizacji, gdyż ewentualny udział sędziów w toku rozpoznania złożonego wniosku, których procedura powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego jest obarczona tą samą wadą proceduralną jak w przypadku SSN A. R., spowodowałaby, że w istocie staliby się „sędziami we własnej sprawie” a postanowienie wydane w takim składzie, zdaniem pełnomocnika, również byłoby obciążone uchybieniem wymienionym w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Treść uzasadnienia złożonego wniosku stanowi rozwinięcie jego osnowy i przedstawia argumentację w zakresie wadliwego trybu powołania SSN A. R. oraz wpływu powyższego na kwestię należytej obsady sądu. Wnioskodawca w części motywacyjnej pisma procesowego podkreśla również, że SSN A. R. w przeszłości orzekał w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, a nawet kierował jej pracami jako Prezes.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności odnosząc się do oparcia przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej racji złożonego wniosku na uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020, nr 2, poz. 7) wskazać należy, że wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20 (OTK-A 2020, nr 61) ww. uchwała uznana została za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP; art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPCz. W związku z powyższym, z dniem ogłoszenia rzeczonoego wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie wywiera ona skutków prawnych polegających na związaniu jej treścią składów orzekających Sądu Najwyższego.

Zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Żaden organ nie posiada uprawnień do weryfikacji oraz nierespektowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2021 r., sygn. I NZP 1/21, LEX nr 3159005; postanowienie SN z dnia 23 września 2021 r., IV KZ 37/21, LEX nr 3227241; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21, LEX nr 3251718; wyrok SN z dnia 19 maja 2023 r., I KA 4/23, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; postanowienie SN z dnia 28 listopada 2023 r., I KK 162/23, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; postanowienie SN z dnia 2 lutego 2024 r., III KK 439/23, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”). Zatem wbrew twierdzeniom pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej, udział w składzie sądu osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie musi automatycznie zostać potraktowany jako bezwzględna przyczyna odwoławcza, a w konsekwencji w każdym przypadku skutkować koniecznością wyłączenia od rozpoznania sprawy (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 28 listopada 2023 r., I KK 162/23, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”; postanowienie SN z dnia 7 grudnia 2023 r., I KK 162/23, LEX nr 3644685).

Ponadto godzi się zauważyć, że podstawą wyłączenia sędziego w oparciu o art. 41 § 1 k.p.k. może być jedynie okoliczność faktyczna, która uzasadnia wątpliwość co do jego bezstronności. Przesłanki takiej nie stanowią natomiast same kwestie ustrojowe związane z powołaniem sędziego i to niezależnie od tego w jakim okresie i z jakimi ułomnościami w procedurze nominacyjnej doszło to tego powołania (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 21 czerwca 2023 r., IV KK 460/19, LEX nr 3598209; postanowienie SN z dnia 31 października 2023 r., V KK 358/23, LEX nr 3621120). Podnoszone zarzuty nie mogą mieć bowiem charakteru abstrakcyjnego i odnosić się do całych grup powołanych sędziów. Zatem oparcie wniosku o wyłączenie sędziego na ocenie strony, czy jej obrońcy, co do sposobu ukształtowania Krajowej Rady Sądownictwa w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz

niektórych innych ustaw, na której to wniosek Prezydent RP powołał tego sędziego, bez wskazania jakie konkretne postąpienia w procedurze nominacyjnej, powodują brak bezstronności lub niezależności tego sędziego, nie stanowi podstawy do przyjęcia, iż w sprawie zachodzą okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie (*vide* postanowienie SN z dnia 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22, LEX nr 3600648). Do tego rodzaju okoliczności faktycznych należą określone wypowiedzi sędziego w toku procedury konkursowej czy inne zachowania mogące rzutować *in concreto* na jego obiektywizm. Niemniej jednak obrońca skazanego nie podnosi tego rodzaju okoliczności w odniesieniu do SSN A. R. , poprzestając na wykazywaniu wadliwości samej procedury nominacyjnej.

Zaprezentowana wykładnia przepisu art. 41 § 1 k.p.k. pozostaje również zgodna z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, który wyrokiem z dnia 4 marca 2020 r., sygn. akt P 22/19, uznał, że „[a]rt. 41 § 1 w związku z art. 42 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30), stosowany odpowiednio na podstawie art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84, 609, 730 i 914 oraz z 2020 r. poz. 190), jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Stanowisko odmienne skutkowałoby *de facto* przyznaniem władzy sądowniczej uprawnienia do podważania powołań sędziowskich, co jest niedopuszczalne.

Przedstawione stanowisko wspiera również brzmienie art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, dodanego ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1259), który stanowi wprost, że okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności. Zresztą, skoro ustawa o SN w sposób

szczególny reguluje badanie kwestii bezstronności sędziego w kontekście okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego oraz jego postępowania po powołaniu (*vide* art. 29 ustawy o SN), to w tym zakresie stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 41 § 1 k.p.k., wyłączając możliwość badania określonych w niej przesłanek w ogólnej procedurze (por. postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2023 r., sygn. akt V KK 485/21, baza orzeczeń Sądu Najwyższego - „Supremus”). Godzi się zauważyć, że pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej jako profesjonalista miał świadomość istnienia wskazanej procedury, która zresztą była sygnalizowana w zawiadomieniu o składzie Sądu Najwyższego, a z której ostatecznie nie skorzystał, kierując zamiast tego wniosek w trybie art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k.

Warto także dodać, że TSUE w wyroku z dnia 9 lipca 2020 r., C - 272/19, VQ przeciwko Land Hessen, w pkt 54, wskazał, że sam fakt, iż władze wykonawcze lub ustawodawcze uczestniczą w procesie mianowania sędziego, nie może prowadzić do powstania zależności sędziego od tych władz, ani do wzbudzenia wątpliwości co do jego bezstronności, jeżeli po mianowaniu zainteresowany nie podlega żadnej presji i nie otrzymuje instrukcji w ramach wykonywania swoich obowiązków (zob. postanowienie SN z dnia 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22, LEX nr 3600648). Wnioskodawca w żaden sposób nie uprawdopodobnił, że taka sytuacja zachodziła w stosunku do sędziego SSN A. R. . W szczególności do okoliczności uzasadniających wyłączenie w oparciu o art. 41 § 1 k.p.k. nie jest wystarczające samo powołanie się na fakt, iż ww. wykonywał obowiązki w nieistniejącej już Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego czy kierował jej pracą. Podnosząc w tym zakresie zastrzeżenia wnioskodawca winien wskazać konkretne zachowania sędziego, które mogłyby wskazywać na utratę przymiotu bezstronności w realiach niniejszej sprawy.

Reasumując, okoliczności podniesione we wniosku obrońcy skazanego nie uzasadniały wyłączenia SSN A. R. od rozpoznania sprawy III KS 47/23, co skutkowało jego nieuwzględnieniem w oparciu o art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*.

Jedynie na marginesie należy zauważyć, że przepis art. 41 § 1 k.p.k. nie przewiduje możliwości wyłączenia sędziego *in abstracto*, a dotyczy jedynie wyłączenia sędziego, który jest wyznaczony do rozpoznania sprawy (zob. m.in.

postanowienie SN z dnia 16 marca 2010 r., WO 4/10, OSNwSK 2010, nr 1, poz. 567; postanowienie SN z dnia 21 czerwca 2012 r., III KO 34/12, OSNKW 2012, nr 11, poz. 116; postanowienie SN z dnia 14 grudnia 2016 r., III KO 99/16, LEX nr 2166385). Oznacza to, że nie można wyłączyć na tej podstawie sędziów niejako „na przyszłość”, a więc pod warunkiem, że zostaną wyznaczeni do składu rozpoznającego daną sprawę. Z tych też względów słusznie podnosi się, że sędziowie wymienieni we wniosku o wyłączenie wszystkich sędziów danego sądu, którzy nie zostali wyznaczeni do rozpoznania sprawy, mogą rozpoznać ten wniosek, gdyż wniosek o wyłączenie od udziału w sprawie ich bezpośrednio nie dotyczy (postanowienie SN z dnia 21 czerwca 2012 r., III KO 34/12, LEX nr 1212385). Przedmiotowa sprawa o charakterze incydentalnym została przydzielona zarządzeniem nr 1/32/2023 Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej z dnia 16 sierpnia 2023 r. i od tego czasu strony miały możliwość złożenia stosownego wniosku w odniesieniu do sędziego wyznaczonego do jej rozpoznania, czego nie uczyniły. Co się zaś tyczy twierdzenia obrońcy, iż orzekanie w przedmiocie niniejszego wniosku przez sędziego, względem którego podnoszone mogą być tożsame okoliczności co do SSN A. R. będzie orzekaniem „we własnej sprawie”, to jest ono dalece chybione. We wskazanym wypadku sędzia nie orzeka „we własnej sprawie”, chociażby z tego powodu, że okoliczności „jego sprawy” nie są przedmiotem tego postępowania. Podstawę wyłączenia z powodu okoliczności powoływanej przez obrońcę stanowi art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., a wszelkie próby przenoszenia jej na płaszczyznę art. 41 § 1 k.p.k. uznać należy za błędne i niedopuszczalne.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[J.J.]

[ał]

